

Izabela Bawej

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

<https://orcid.org/0000-0002-1467-6509>

izabela.bawej@ukw.edu.pl

O wykorzystaniu wiadomości sms w nauczaniu komunikacji w języku obcym na przykładzie języka niemieckiego jako języka obcego

**On the use of SMS messages in teaching foreign language
communication, with a focus on German as a Foreign Language**

Acquiring proficiency in conveying information through short text messages is clearly connected with the changes that have taken place in the world around us. It should, therefore, find its reflection in the teaching of foreign languages, especially in language studies. It is worth noting that SMS messages, as a means of communication, can be an interesting and useful topic for students who can no longer (or perhaps do not want to) function without a smartphone.

The considerations presented here are rooted in educational practice and provide a description of a project aimed at developing proficiency in understanding and creating text messages in practical German language classes. Features included writing with correct spelling, the style of SMS messages, the choice of linguistic elements and the use of abbreviations, both in German and English. The paper also includes examples of exercises and discusses the impact of SMS messages on the progress and quality of German language classes. The project presented aims to demonstrate the relevance of introducing such texts and their didactic value in foreign language teaching. It

offers sample solutions that can be employed in the process of developing writing skills in a foreign language and suggests how SMS messages can be used as a communication tool in foreign language classes to broaden and reinforce vocabulary related to mobile phones.

Keywords: SMS message, German as foreign language, writing skill, communication, text messages

Słowa kluczowe: wiadomość SMS, język niemiecki jako język obcy, sprawność pisania, komunikacja, komunikaty tekstowe

1. Wstęp

Nowoczesne techniki przesyłania informacji sprawiły, że najczęściej używanym medium w komunikacji międzyludzkiej stał się dzisiaj telefon komórkowy. Dzięki niemu niezwykłą popularnością cieszą się różne komunikatory internetowe, jak np. WhatsApp, Discord czy Facebook Messenger. Mimo iż w ostatnich latach coraz chętniej korzystamy z tych mobilnych aplikacji, to nadal rozpowszechnioną i praktyczną formą komunikacji są również SMS-y, czyli krótkie wiadomości tekstowe (*SMS* – skrót ang. *Short Message Service*)¹. Większość osób nie wyobraża już sobie życia bez możliwości wysyłania wiadomości tekstowych, ogromne możliwości komunikacyjne dają nam też smartfony. Pomimo nowych technologii wiadomości SMS również w przyszłości będą odgrywać znaczącą rolę, a system komunikacji nadal się będzie z pewnością rozwijać, aby sprostać wymaganiom zdigitalizowanego świata:

Krótkie wiadomości tekstowe są niezawodne, uniwersalne i po prostu ponadczasowe, dlatego nawet rosnąca popularność komunikatorów mobilnych nie wpływa na zmniejszenie korzystania z tej formy komunikacji mobilnej. Fundamentalnym chociażby jest fakt, że aby dany użytkownik mógł porozmawiać z innym za pośrednictwem aplikacji, każdy z nich musi mieć ją zainstalowaną, tymczasem przypadku SMS-ów ten problem nie istnieje. Te zalety jeszcze długo nie pozwolą SMS-om zniknąć z naszego życia, bez względu na to, jakie pokolenie reprezentujemy (<https://przedsiębiorcy.eu/do-mlodych-klientow-pisz-sms-y/> [DW 26.01.2024]).

¹ „Kres SMS-ów spodziewany jest już od kilkunastu lat, a te ciągle z uśmiechem kwitują plotki o ich śmierci, dodając, że pogłoski są mocno przesadzone. Jest 2023 rok, a tradycyjne wiadomości wręcz mają swój renesans, o czym świadczą dane przekazane przez Orange” (Bednarek, 2023). Zob także <https://www.deutschlandfunk.de/160-zeichen-alltag-100.html>, veröffentlicht am 24. Januar 2024, [DW 26.01.2024], <https://weencrypt.pro/glossar/die-bedeutung-von-sms-nachrichten-in-der-heutigen-kommunikation/> veröffentlicht am 18.11.2023, [DW 26.01.2024].

Malinowska (2004: 192) zwraca uwagę na fakt, że piszemy coraz więcej, ale jest to zupełnie inne pisanie niż kiedyś. Ludzie piszą SMS-y, ponieważ niechętnie piszą listy. SMS-y służą przede wszystkim do utrzymywania stałego kontaktu z najbliższymi czy przyjaciółmi. Wykorzystywane są one również do przekazywania informacji, które często jest nam trudno wypowiedzieć, np. aby wyrazić uczucia (*Kocham Cię, Przepraszam*). Dlatego tak wiele osób zamiast napisać (nierazko czasochłonny) list, czy zadzwonić do kogoś i szczerze o czymś powiedzieć, woli wysłać SMS-a (zob. także Krzempek, 2006: 366). Wysłanie SMS-a nie jest zbyt angażujące i nie zajmuje wiele czasu. Zazwyczaj wysyłamy je podczas podróży, leżąc w łóżku, będąc w pracy. Okazję do napisania wiadomości stwarzają też czekanie w kolejce, spacer, zakupy, wizyta w toalecie, spożywanie posiłku, stanie w korkach².

SMS-a można wysłać do innego użytkownika sieci z każdego miejsca o każdej porze. Dochodzi on do odbiorcy prawie natychmiast (Malinowska, 2004: 192; Krzempek, 2006: 366; Knasmüller, 2015: 203). Szybkość przekazu i wygoda w przesyłaniu sprawiają, że komunikacja drogą SMS-ową jest łatwa i dostępna niemal wszędzie. Ta zwięzła forma pisemnej wymiany informacji jest więc bardzo popularna wśród młodych ludzi zarówno w życiu prywatnym, jak i zawodowym (np. Wojaczek, 2020; Dürscheid, 2023)³. Dlatego

² <https://serwersms.pl/media/aktualnosc/1820-znaczenie-sms-ow-w-komunikacji-polakow-raport-z-badania>, [DW 26.01.2024].

³ „(...) Jak się (...) okazuje, nawet w czasie mody na komunikatory, dla młodych wciąż istotny jest kontakt – zarówno w aspekcie prywatnym, jak i biznesowym – za pomocą krótkich wiadomości tekstowych. (...) Według badań Open Market 75 proc. zapytanych (...) w sytuacji wyboru wolałoby SMS-a niż rozmowę przez telefon, która w ich opinii jest zbyt czasochłonna i angażująca w dobie aktywnego trybu życia. A jak SMS-y wygrywają z komunikatorami? Badani (...) wskazują, że krótkie wiadomości tekstowe są (...) prostsze w obsłudze i bardziej bezpieczne (...). Nie bez znaczenia pozostaje również zasięg – do wysyłki SMS-a wystarcza bowiem sieć komórkowa, a komunikatory wymagają dostępu do Internetu, co w pewnych miejscach i okolicznościach może rodzić problemy. W tym argumentie wciąż tkwi największa siła SMS-ów (...).” (<https://przedsiebiorcy.eu/do-młodych-klientow-pisz-sms-y/>) [DW 26.01.2024].

„Według młodych ludzi SMS-y są gwarancją, ponieważ nie ma drugiego tak pewnego środka komunikacji. Zawsze dochodzą, zawsze są szybkie. Każdy, niezależnie od tego czy ma Androida, czy iOS-a od razu je otworzy. Nie musi mieć osobnego konta i aplikacji. SMS po prostu działa. Teoretycznie sukces SMS-ów łatwo wytłumaczyć. Wiadomości tekstowe miały odejść do lamusa, bo młodzi nie będą ich potrzebowali. Tymczasem kolejne pokolenie je wysyła. (...) Wydaje się, że najbliższe lata dla SMS-ów mogą być więcej niż udane. Niedawno Google zaprezentował ciekawą funkcję polegającą na tym, że sztuczna inteligencja wspomóż w wysyłaniu wiadomości. Podobnie jak w przypadku maili, algorytm pozwoli zmienić ton, na bardziej oficjalny lub emocjonalny. Może nawet przerobić daną wiadomość na wierszyk lub inną nietypową formę. Wprawdzie opcja wymagać będzie stałej łączności z internetem – a jak się wydaje, przewagą SMS-ów jest właśnie to, że sieć jest niepotrzebna – ale tylko gdy będziemy w zasięgu, stanie się atrakcyjnym wsparciem dla tych, którzy z wiadomości korzystają” (Bednarek, 2023; zob także <https://www.deutschlandfunk.de/160-zeichen-alltag-100.html>, veröffentlicht am 24. Januar 2024, [DW 26.01.2024]).

zagadnienie pisania SMS-ów w języku obcym zasługuje na uwagę w kontekście mobilności studentów, ich wyjazdów w ramach programu Erasmus czy podejmowania pracy w zagranicznych firmach i zawieranych znajomości z obcokrajowcami. Ze względu na ogólne tendencje związane z korzystaniem z narzędzi elektronicznych w codziennej komunikacji warto wykorzystywać nowe technologie jako pomoc dydaktyczną na zajęciach z praktycznej nauki języka obcego.

Celem niniejszego opracowania jest zaprezentowanie projektu zajęć, który opisuje, jak można rozwijać umiejętność przekazywania rozmaitych informacji za pomocą SMS-ów w języku niemieckim. Koncepcja przedstawia propozycję zajęć pt. „SMS – Sorry muss Deutsch lernen :-x CU bb”, podczas których studenci lingwistyki stosowanej wprawiali się w komunikacji za pomocą krótkich wiadomości tekstowych w nabywanym języku, m.in. w zakresie cech charakterystycznych dla wiadomości SMS: ich stylu, wyboru środków językowych, stosowanych skrótów, w tym skrótów niemieckich i angielskich, elementów graficznych oraz wybranych struktur gramatycznych. Omawiany model zajęć ma ponadto pokazać zasadność wprowadzania tego typu tekstów i ich wartość dydaktyczną w nauczaniu języka obcego, oraz wskazać, w jaki sposób można je wykorzystać na zajęciach, aby poszerzać i utrwalać słownictwo związane z telefonem komórkowym.

2. SMS jako gatunek tekstu

SMS stał się dzisiaj samodzielnym gatunkiem o bardzo szerokim zasięgu⁴. Zdaniem Krzempek (2006: 368) trudno go co prawda zdefiniować, ponieważ poszczególne przykłady różnią się strukturą i pełnią różne funkcje. Chociaż mają wiele wspólnych cech, nie łatwo wyznaczyć dla wszystkich taką samą i jednoznaczną strukturę wzorcową.

Językoznawcy traktują SMS-y jak hybrydy o rozmytych sygnałach przynależności i uznają je za teksty kształtowane na różnych wzorcach, a tym samym reprezentujące różne gatunki, np. krótki list, okazjonalną kartkę,

⁴ SMS-y wykorzystywane są przede wszystkim w codziennej, prywatnej komunikacji z najbliższymi i ze znajomymi. Wiadomości można jednak otrzymać nie tylko od bliskich i przyjaciół, lecz także w ramach usług świadczonych przez różne firmy czy operatorów sieci. Dlatego SMS-y ze względu na charakter relacji między nadawcą a odbiorcą dzielą się na dwie grupy – wiadomości oficjalne (np. reklamy czy komunikaty operatorów) i wiadomości nieoficjalne (prywatne) (Krzempek, 2006: 361; zob także <https://weencrypt.pro/glossar/die-bedeutung-von-sms-nachrichten-in-der-heutigen-kommunikation/> veröffentlicht am 18.11.2023, [DW 26.01.2024]). SMS-y są ponadto wykorzystywane w sytuacjach zagrożenia życia, np. alerty wysyłane przez Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. W pandemii koronawirusa SMS-y stały się narzędziem kontroli epidemii. W wiadomościach SMS dostajemy też kody do e-recept.

telegram czy replikę w dialogu. Najczęściej jednak SMS wykazuje podobieństwo do krótkiego listu i spontanicznej rozmowy (Krzempek, 2006: 362; por. także Malinowska, 2004: 196; Data, 2009: 131–132; Decke-Cornill, Küster, 2010: 46, 106; Jachimowska, 2019: 63–64).

Jak wynika z powyższego, w SMS-ach wykorzystuje się schemat komunikacyjny listu. Jest to bowiem wypowiedź pisemna skierowana do wybranego adresata, informująca go o czymś lub skłaniająca do określonych zachowań. W związku z tym faktem w SMS-ach pojawiają się zwroty powitalne uzupełnione o formuły adresatywne, pytania grzecznościowe, np. *Witaj Olaf! Co słychać?* oraz zwroty pożegnalne, np. *Uściski, Buziaczki*. Do pozdrowień bardzo często dołączone są życzenia, np. *Miłego dnia; Do Jutra:-)* (Krzempek, 2006: 362–363; zob. także Malinowska, 2004: 194–195).

W porównaniu z tradycyjnie pisanym listem można jednak zaobserwować pewne zmiany strukturalne w SMS-ach: znaczne ograniczenie ramy tekstowej, czasami jej całkowitą redukcję. Dlatego nadawca zazwyczaj rozpoczyna swój komunikat od realizacji konkretnego tematu, przechodząc od razu do części właściwej, np. *Nie mam zajęć. Idę do biblioteki:-)*. Ponadto formuły grzecznościowe są w znacznym stopniu zmodyfikowane. Wiadomości cechuje zminimalizowanie użytych elementów językowych, wynikające z potrzeby uzyskania maksymalnej zwięzłości wypowiedzi i potrzeby szybkiego porozumienia, a także obecność elementów właściwych innym formom wypowiedzi (tu emotikony), np. *Sciskammocno:-)PA; pozdrawiam, całuję, buziaczki* (Malinowska, 2004: 194–195; Krzempek, 2006: 363).

Ze względu na elektroniczny kanał przekazu inaczej niż w liście przekazywana jest informacja o dacie i miejscu powstania wiadomości. Data pojawia się na wyświetlaczu przed tekstem właściwym SMS-a. Natomiast SMS nie zawiera informacji o miejscu powstania tekstu, a nadawca ujawnia się za pomocą numeru telefonu komórkowego przed tekstem. Ponadto tekst SMS-a nie jest dzielony na części typu wstęp, część zasadnicza, zakończenie. Strukturę SMS-ów cechuje dość duża fakultatywność kolejności występowania określonych elementów składowych (np. podpis i pozdrowienia mogą pojawić się na początku wiadomości" (Malinowska, 2004: 194–195; Krzempek, 2006: 364).

Cechą SMS-a jest skrótowość, ponieważ obejmuje on najczęściej kilka linijek tekstu. W związku z tym występują w nim różne sposoby kondensacji treści. Skrótowość przejawia się na różnych poziomach tekstu od zapisu po budowę poszczególnych wyrażen. Rozpiętość tematyczna SMS-a jest nieograniczona: począwszy od spraw bieżących, przez organizację spotkań, ogólne podtrzymanie kontaktu, życzenia okolicznościowe, po omawianie spraw rodzinnych, ustalanie kwestii biznesowych, powiadamianie o ważnych wydarzeniach z życia. SMS-y to także praktyczny sposób na przekazywanie

przypomnień i powiadomien o umówionej wizycie, statusie przesyłki, sprawy urzędowej czy atrakcyjnej promocji⁵. Jego treść jest przede wszystkim uzależniona od kontekstu, w którym powstaje. Zazwyczaj jednak odwołuje się on do wspólnej wiedzy życiowej nadawcy i adresata (Krzempek, 2006: 367; Jachimowska, 2019: 64).

Zmiana w technologiach komunikowania się wpłynęła na język i styl krótkich wiadomości tekstowych. Mogą być one nośnikiem informacji starannie dobranych i uporządkowanych oraz odruchowo werbalizowanych. Styl SMS-ów cechuje najczęściej spontaniczność, ekspresywność, emocjonalne nacechowanie oraz potoczność. Ponieważ muszą być funkcjonalne, ich język jest zsyntetyzowany, zwięzły i uproszczony. Piszący, chcąc w jak najmniejszej liczbie znaków wyrazić jak najwięcej treści, idą na skróty (Malinowska, 2004: 193–195; Dürscheid, 2023), co można zauważyć na poziomie składni (eliptyczne zdania), w formach gramatycznych (fleksja i słowotworstwo) oraz w słownictwie (potoczymy, wyrazy ekspresywne, wulgaryzmy, wyrażenia ściśle środowiskowe i powiedzenia charakterystyczne dla stylu kolokwialnego – zaimki nieokreślone i wskazujące, formy zdrobniałe), np.

Zaraz bede; Bede czekała pod uczelnia o 14; JestemPadmeta; ja wkuwam szkoda gadać; jeden koleś chodzi i skupuje; skoczna muza; co porabiasz; PIJE SE PIWKO; No Spoczko; niezle Były Cyrki Na Fonetyce; mogą Przylezc?; Napisz mi gdzie to masz to ja tam przyjdę. Wyjdziemy.sprawySłmaja:poSEM.MAG. czujeSIEjakINTELIGENTNAinaczej;

Zasadniczo jednak występuje w nich swoboda stylistyczna, ponieważ o stylistyce tekstu decyduje inwencja nadawcy (zob. także Krzempek, 2006: 365–366; Dürscheid 2023).

Cechą SMS-ów, pisanych zwłaszcza przez młodych ludzi, są akronimy, czyli skrótowce tworzone od pierwszych liter wyrazów, wywodzące się najczęściej od słów angielskich, tzw. TLS-ów (trzyliterowych skrótów), np. *BTW* (*By The Way* – przy okazji), *FYI* (*For Your Information* – do twojej wiadomości), *IMO* (*In My Opinion* – moim zdaniem), *TIA* (*Thanks In Advance* – z góry dziękuję); *BBL* (*Be Back Later* – będę później), *CU* (*See You* – do zobaczenia); *LOL* (*Laugh Out Loud* – śmiać się głośno), *OMG* (*Oh My God* – O Mój Boże). Dochodzą do tego połączenia liter i wyrazów z cyframi, np. *2DAY* (*Today* – dzisiaj), *W8* (*Wait* – czekaj) (Kawka, 2004: 159–160; Data, 2009: 137; Bolanowski, 2012: 11).

SMS-y łączą w sobie także elementy typowe dla odmiany mówionej języka. Z założenia mają charakter monologowy, jednakże cechuje je wysoki

⁵ <https://serwersms.pl/media/aktualnosc/1820-znaczenie-sms-ow-w-komunikacji-polakow-raport-z-badania>, [DW 26.01.2024].

stopień dialogiczności. Podczas komunikacji, szczególnie prywatnej, nadawca aktywizuje odbiorcę do kontaktu, nie czekając biernie na odpowiedź, lecz ją niejako wymuszając przez stawianie pytań, np.

Krece sie po mieście, ale wpadłabym doCiebie za jakaś godzinę, co Ty na to?; Mogę wpasc futro po te notatki?; JesteśWAKademiku?.

Niektóre z nich wywołują reakcje, które w postaci replik tworzą rodzaj rozmowy, najczęściej nieoficjalnej i potocznej (Greń, 2009: 93; Dürscheid, 2023). Wtedy ciąg wysyłanych wiadomości przybiera postać dialogu SMS-owego, np.

1 – *Gdzie jesteś? O której będziesz?*

2 – *Zbliżam się do Opolo. Mamy spóźnienie ale spoko*

1 – *A towarzystwo jak tam?*

2 – *Pani z pieskiem i ksiądz. Całkiem miło:) Do zobaczenia*

Taka pozorna rozmowa czy też SMS-owy ciąg korespondencyjny może trwać od kilku minut do kilku godzin (Krzempek, 2006: 364–365). Warto odpowiedzieć, że elementami przeniesionymi z konwencji rozmowy są sygnały słowne typu: *wiesz, wyobraź sobie, jak się masz* itd. (Malinowska, 2004: 194).

Podobnie jak w języku mówionym, w komunikacji za pomocą SMS-ów używa się elementów komunikacji niewerbalnej (symboli graficznych), tzw. emotikonów, które służą wyrażaniu emocji „mówiącego” (piszącego). Można je zapisać np. za pomocą kombinacji znaków interpunkcyjnych typu :) (uśmiech), :((smutek) czy kombinacji znaków interpunkcyjnych i liter, np. :-o (zdziwienie), :-c (depresja) (np. Data, 2009: 135; Bolanowski, 2012: 9; Wojacek, 2020: 341; Zawadzka, 2023). Najczęściej jednak wpisujemy gotowe emotikony, tzw. emoji, np. *Smiley* – symbol żółtej, okrągłej buźki ze schematycznie zaznaczonymi oczami i ustami, która oddaje różne emocje widoczne na ludzkiej twarzy, np. 😊 – uśmiech, dobry humor, ☹️ – niezadowolenie. Uzupełniamy też wypowiedzi tekstowe obrazkami miejsc, przedmiotów, roślin, napojów itp.

W wypowiedziach SMS-owych zachowania językowe zależą od relacji między nadawcą i odbiorcą. Związki ujawniają się przede wszystkim w formułach grzecznościowych, jeśli w ogóle one występują. Inaczej rozpoczyna się wypowiedź w przypadku ról równorzędnych w sytuacjach rodzinnych (np. między rodzeństwem), w sytuacjach rodzinnych w przypadku rangi nierówności (np. wnuk – babcia), a jeszcze inaczej w sytuacjach towarzyskich (np. między przyjaciółmi) czy kontaktach oficjalnych (Malinowska, 2004: 192–195).

W tym kontekście należy zwrócić uwagę na nieprawidłowości, jakie pojawiają się w SMS-ach. Pośpiech w dzisiejszych czasach sprawia, że piszący tego typu teksty zapominają o regułach językowego *savoir-vivre'u* (Kawka, 2004: 160). Ponieważ mamy do czynienia z komunikacją pisaną, pojawiają się błędy językowe, wynikające z ignorowania zasad ortograficznych, jak np. rezygnacja z wybranych znaków interpunkcyjnych i znaków diakrytycznych, zwielokrotnienie wybranych znaków interpunkcyjnych, niestandardowe spacje (wyrazy rozstrzelone ze spacjami pomiędzy literami), brak spacji (łączna pisownia wyrazów, które powinny być pisane oddzielnie), zwielokrotnione użycie tych samych liter, skracanie wyrazów, mieszanie systemów ortograficznych dwóch języków, elizja znaków literowych (zastępowanych ich znakami nieliterowymi), mieszanie liter z liczbami, mieszanie małych i wielkich liter, niestosowanie wielkich liter, błędy ortograficzne. Zachodzą także usterki w normie językowej w postaci błędów gramatycznych (np. swobodny szyk), leksykalnych (mylenie znaczenia słów), stylistycznych (np. nieformalny język) (Data, 2009: 137; Greń, 2009: 93–94; Ročławski, 2009: 109; Kuruc, 2012: 84–85; Jachimowska, 2019: 68). Również emotikony należące do systemu graficznego SMS-ów mogą być pisane niedbale i podlegać deformacji, np. zwielokrotnieniu elementów składowych - :))), aby wzmocnić emocje czy ekspresję wypowiedzi (Greń, 2009: 94; Dürscheidt, 2023; zob. także Kuruc, 2012: 84–85).

3. Komunikacja SMS

Holly (2001: 14–15) uważa, że termin *komunikacja* jest jednym z najwzszechstronniejszych słów współczesnych czasów. Ma ono wiele znaczeń w zależności od przyjętego kontekstu, np. w przypadku *komunikacji międzyludzkiej* rozumie się pod tym pojęciem przekazywanie informacji od nadawcy do odbiorcy celem porozumienia się (zob. także Wojacek, 2020). Obecnie komunikacja na odległość polega na porozumiewaniu się za pośrednictwem elektronicznych środków przekazu. Rozwój techniki umożliwił wykorzystanie pisma do rozmów na czacie, dyskusji na forum czy kontaktów SMS-owych (Jachimowska, 2019: 71).

Jak podano, SMS jest pisemnym komunikatem monologowym lub dialogowym. Z reguły komunikacja za pomocą SMS-ów polega na ich wymianie pomiędzy dwiema osobami. Komunikacja przebiega wtedy według następującego schematu (por. np. Data, 2009: 131):

piszący → tekst-SMS ↓
tekst-SMS → czytający

W lingwistyce tekstu ujmuje się więc SMS-a jako jednostkę międzyludzkiej komunikacji w aspekcie językowo-komunikacyjnym (Witosz, 2009: 17). Nadawca, który posiada telefon komórkowy, aby porozumieć się ze swoim partnerem, tworzy, a następnie wysyła drogą elektroniczną komunikat, który budowany jest zwykle w pośpiechu w oparciu o znany obu stronom kod (kompetencja językowa). Ów tekst adresat (odbiorca) odczytuje tekst z wyświetlacza telefonu, stara się go zrozumieć, zinterpretować i (ewentualnie) na niego odpowiedzieć (Krzempek, 2006: 367; Witosz, 2009: 17–18; Jachimowska, 2019: 63).

W akcie komunikacji SMS-owej piszącego i czytającego łączy tylko tekst komunikatu, który jest nośnikiem pewnych informacji. Warto tu wspomnieć, że pisanie SMS-ów jest działaniem językowym o charakterze illokucyjnym: mamy tutaj zamierzoną przez nadawcę intencję w postaci powitań, pytań, rad, wezwań, potwierdzeń, propozycji, poleceń, wyrzutów, prośb, obietnic itp. Nadawca, podejmując działania językowe, wybiera środki leksykalne, gramatyczne, elementy niewerbalne, np. emotikony, biorąc pod uwagę temat, cel, kontekst oraz intencję komunikowania się (Holly, 2001: 19; Rypel, 2007: 20; zob. także Heringer, 2004: 13, 66; Spillmann, 2000: 29–30).

W przeciwieństwie do rozmowy komunikacja za pomocą SMS-ów odbywa się bez fizycznej obecności nadawcy i odbiorcy. Mamy tu do czynienia z tzw. relatywizacją czasu i miejsca podczas wysyłania komunikatów, ponieważ nadawca może wysłać wiadomość w dowolnym czasie, z dowolnego miejsca. To samo dotyczy odbiorcy, który może odebrać i odczytać wiadomość w wybranym przez siebie momencie i miejscu (np. Malinowska, 2004: 194; Data, 2009: 131). Dlatego SMS-y służą komunikacji o charakterze synchronicznym (w czasie rzeczywistym) lub asynchronicznym. Komunikację SMS-ową cechuje również wysoki stopień interaktywności, ponieważ komunikaty mogą być pisane równocześnie, urywane lub kontynuowane po jakimś czasie. Na koniec trzeba dopowiedzieć, że podczas komunikacji za pomocą SMS-ów ważna jest tzw. wrażliwość medialna, czyli uświadomienie sobie, że każde z mediów ma swoją specyfikę i nadaje się do innego rodzaju komunikatów. Niestosowne jest przykładowo informowanie o zwolnieniu z pracy przy pomocy takiego komunikatora, jakim jest SMS, ale akceptowanym zachowaniem jest umówienie się za jego pomocą na kawę (Szponar, 2009: 125–127).

4. Opis projektu zajęć

Jak pisze Gębał (2019: 125–126), nowe potrzeby uczących się w zakresie skutecznej komunikacji wymusiły bardziej otwarte i elastyczne podejście do realizacji procesu nauczania języków obcych, np. wprowadzenie nowych form

aktywności na zajęciach, wspierających samodzielność, świadome wykorzystanie różnych form socjalnych (praca w parach, praca w grupach), wykorzystywanie w rozwijaniu sprawności językowych materiałów i tekstów autentycznych (także upraszczanych z uwagi na poziom językowy uczących się), silniejszą orientację na potrzeby komunikacyjne uczących się, zapewniającą powiązanie ćwiczonych na zajęciach prób komunikacji z realnym światem funkcjonującym poza salą lekcyjną.

Jednym ze sposobów na spełnienie powyższych warunków jest np. praca z SMS-ami na zajęciach z praktycznej nauki języka. Umożliwiają one nabywanie umiejętności komunikowania się w języku obcym w celu utrzymywania relacji społecznych, dostosowane są do współczesnych form komunikacji oraz potrzeb młodych ludzi. Ponadto w dobie szybkiej komunikacji pisanie krótkich wiadomości tekstowych jest innym rodzajem rozwijania sprawności pisania, który odbiega od tradycyjnego sporządzania typowych tekstów na zajęciach z praktycznej nauki języka, jakimi są np. esej, opis, opowiadanie czy rozprawka.

W społeczeństwie informacyjnym cały czas pisze się teksty. Nie rezygnujemy ze słowa pisanego, a nawet piszemy coraz więcej, oprócz SMS-ów są to e-maile, tweety, blogi itd. W tym miejscu trudno nie zgodzić się z Malinowską (2004: 192, 195), która twierdzi, że zmiany w komunikacji pisemnej idą w kierunku szybkiego i uproszczonego przekazu. Zapanowała moda na miniaturyzację form wypowiedzi, ponieważ mamy coraz mniej czasu na tworzenie wielkich struktur narracyjnych. Uważa ona, że dzięki telefonom komórkowym pisanie stało się modne, ale coraz częściej jego jakość jest zupełnie inna, niż w przypadku np. pisania tradycyjnych listów. Również Dürscheid (2023) zwraca uwagę, że młodzi ludzie w wolnym czasie więcej piszą niż np. 20 lat temu. Czy czatują z kolegami, czy tworzą e-maile, czy aktualizują swój profil na Facebooku, to piszą. Ale badaczka zadaje też pytanie, czy piszą lepiej, ponieważ piszą więcej. Z jej badań wynika, że niestety nie.

Dlatego zaprezentowany poniżej model zajęć przedstawia, w jaki sposób studenci mogą ćwiczyć umiejętność poprawnego i sprawnego pisemnego komunikowania się w języku niemieckim za pomocą krótkich wiadomości tekstowych, „ponieważ [...] najskuteczniejszym typem uczenia się jest uczenie się poprzez działanie, tzn. wykonywanie zadań identycznych z tymi, które mają miejsce w codziennym życiu” (Gajewska, Sowa, 2010: 250).

4.1. Cele zajęć

Zgodnie z ESOKJ (2003: 110) uczący się języka obcego musi posiadać kompetencję dyskursywną, w skład której wchodzi m.in. znajomość stylu i rejestru

charakterystycznych dla danego gatunku tekstu oraz skuteczność retoryczna, czyli znajomość konwencji tekstowych.

W związku z tym w ramach przedmiotu *Praktyczna nauka języka niemieckiego – pisanie z ortografią* prowadzonego na UKW w Bydgoszczy studenci uczą się, jak należy poprawnie tworzyć różnego rodzaju teksty, ćwiczą wzorce tekstowe i praktyczne zasady komponowania tekstów, rozwijają umiejętność wyboru struktur językowych dla tworzonego gatunku tekstu oraz powtarzają struktury gramatyczne typowe dla danej formy (Bawej, 2013: 43).

Niniejsze zajęcia miały zatem następujące cele główne:

- konstruowanie krótkich wiadomości tekstowych w języku niemieckim,
- poznanie elementów specyficznych dla SMS-ów, tj. ich cech językowych, stylistycznych i graficznych,
- opanowanie języka i stylu SMS-ów w języku niemieckim,
- rozwijanie za pomocą SMS-ów sprawności produktywnej – pisania oraz receptywnej – czytania,
- utrwalanie i wzbogacanie słownictwa ogólnego,
- powtarzanie wybranych konstrukcji gramatycznych realizowanych w różnych kontekstach oraz intencjach, np. proszenia, podawania przyczyny, usprawiedliwiania się, obiecywania, proponowania, odmawiania, informowania o czymś (zob. karty pracy),
- przypomnienie i wzbogacenie słownictwa związanego z telefonem komórkowym.

Ponadto projekt miał też cele pośrednie, w których chodziło o to, aby:

- zwiększyć zainteresowanie studentów językiem niemieckim,
- zmotywować ich do nauki języka,
- zastosować atrakcyjną dla nich formę pracy,
- zwrócić uwagę studentów na przydatne w komunikacji struktury językowe.

4.2. Uczestnicy i realizacja zajęć

Zajęcia zostały zrealizowane w semestrze letnim 2023 z trzema grupami studentów⁶ lingwistyki stosowanej angielsko-niemieckiej III roku studiów pierwszego stopnia Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Studenci byli według klasyfikacji ESOKJ (2003) na poziomie B2/C1.

W myśl koncepcji ESOKJ (2003: 20) proces kształcenia językowego powinno charakteryzować podejście działaniowe. Uczący się musi być

⁶ Pierwsza grupa składała się z 20 osób, druga z 13, a trzecia z 6 osób.

postrzegany jako jednostka aktywna i społeczna, mająca do wykonania określone zadanie zarówno językowe, jak i środowiskowo-sytuacyjne. Zadanie należy w tym kontekście rozumieć jako działanie realizowane przez uczącego się, w którym angażuje on swoje kompetencje, aby osiągnąć określony cel komunikacyjny.

Każda grupa wzięła udział w 90 minutowych zajęciach, w czasie których – zgodnie z podejściem zadaniowym – studenci byli traktowani jak niezależni użytkownicy języka niemieckiego, którzy mają do wykonania określone zadania w ramach konkretnych sytuacji dnia codziennego. Jak słusznie podaje Gębał (2019: 140), realizacja takich zadań wymaga połączenia komunikacji z działaniem społecznym. W tym miejscu należy ponownie odwołać się do słów badacza, który pisze:

W myśl współczesnych koncepcji psycholingwistycznych i pedagogicznych powiązanie procesu uczenia się z konkretnym działaniem stanowi szansę na realne włączenie uczących się w proces komunikacji, bowiem w naturalny sposób wyzwała potrzebę nawiązania kontaktu z innymi. Potrzeba ta współgra z obecną w dydaktyce komunikacyjnej istotą luki informacyjnej zachęcającej do podjęcia próby komunikacji i uzupełnia ją o nową przestrzeń kontaktową, zakorzenioną w konieczności realizacji potrzeb społecznych (Gębał, 2019: 140).

Aby treści językowe odpowiadały wymaganiom programowym i potrzebom edukacyjnym studentów oraz aby włączyć do procesu nauczania aktualną tematykę (np. Iwan, 2009: 209) w projekcie wykorzystano materiał glottodydaktyczny ze strony internetowej www.deutschunddeutlich.de⁷, na której znajdują się liczne karty pracy do ćwiczeń stylistycznych, zwykle o objętości jednej strony komputeropisu, w tym również dotyczące SMS-ów. Poniższą kartę pracy (Rys. 1. Karta pracy nr 1) studenci mogli sobie wcześniej wydrukować i przynieść na zajęcia lub otworzyć na ekranach swoich laptopów, telefonów lub tabletów.

Ponadto w rakcie zajęć wykorzystano materiał pomocniczy pochodzący z podręcznika Agnieszki Król *Pisanie po niemiecku. Zasady, wzory, ćwiczenia to proste* (2004)⁸, który został przeze mnie zmodyfikowany (zmieniono i uzupełniono we własnym zakresie wybrane ćwiczenia) i umieszczony na specjalnie przygotowanej karcie pracy (Karta pracy nr 2, zał.).

⁷ (<https://www.deutschunddeutlich.de/contentLD/GD/GSt86SMS-Stil.pdf>., [DW 20.03.2023])

⁸ Polecenia w podręczniku są podane w języku polskim. Dla potrzeb językowych studentów zostały one przeze mnie nieco zmienione i przetłumaczone na język niemiecki.

SMS-Stil: sorry muss lernen no 2u heul ilu Sandy

deutschunddeutlich.de St86

Ist die SMS-Sprache eine Sprach-Verarmung oder Finesse und Fortschritt?

Mit der Kurznachricht hält der 1850 etablierte und 1999 abgeschaffte Telegrammstil wieder Einzug („Komme nicht, muss lernen“) Keinem Menschen wäre es früher in den Sins gekommen, diese Reduktion auf Wesentliche als Sprachverarmung zu bezeichnen. Die sprachliche Knappheit macht fürs Übermitteln von Nachrichten Sinn: ANKOMME FREITAG + VERTRAG NICHT UNTERSCHREIBEN + TANTE PAULA GESTORBEN+

„Ein historisch einzigartiger Massenselbstmord einer in Tausenden von Jahren gewachsenen Wörter- und Regelgemeinschaft namens deutscher Sprache.“ (W. Krämer vom Verein zur Wahrung der deutschen Sprache).

„Der Zwang zum Platzsparen macht ungeahnte Stilmöglichkeiten sichtbar. Die Schreiber erhalten einen schöpferischen Auftrieb und beweisen eine produktive Auseinandersetzung mit Sprache.“ (S. Moraldo, Sprachprofessor)

Das Handy ist ein perfektes Mittel für die Alltagskommunikation. Voraussetzung: Der SMS-Partner muss das Kürzel decodieren können. Dass Eltern Sätze wie „UR2good2B4got10 cu Xine“ nicht verstehen, macht die SMS-Sprache für Jugendliche interessant als Cliquesprache.

Beim Telegrammstil bestehen die Sätze nur aus Inhaltswörtern (z.B. Freitag, nicht, Paula, gestorben), Überflüssiges (wie Artikel, Pronomen, Hilfsverben und unwichtige Präpositionen) wird weggelassen.

Wir sind gestern in Rio angekommen. Die Zollkontrollen waren recht ungenau. Unser Hund muss doch nicht für eine Woche in die Quarantäne. Wir senden euch viele liebe Grüße. Onkel Johann und Tante Daisy.

Als Telegramm:

Als SMS:

Die SMS-Sprache ist sehr mit Englisch durchsetzt. Eine Englische Antwort auf „Ich liebe dich!“ tönt cooler als „Ich dich auch“: „ilu2“: I love you, too.

Versuche, die folgenden Kürzel zu erkennen: ka , gn8 , *g* ;-), pg , 4u2 , *fg* , :-), bse, 2u, *lol*, :-D . bigbedi, 2l8, *knuddl*, :-X , bb , b4 , :-((, sz, j

sehr traurig	Augenzwinkern
ich umarme dich	gut gelaunt
nur zum Spass (just for fun)	freches Grinsen
Schreib zurück	für dich auch (for you too)
Bin gleich bei dir	Pech gehabt
vorher (before)	bin so einsam
lautes Lachen (laughing out loud)	bis bald (see you)
Kuss	zu dir (to you)
keine Ahnung	zu spät (too late)
gute Nacht	lachen
grins	

Wie wirkt sich SMS auf die Kommunikation aus? SMS fördern die **Unverbindlichkeit**. Jede Abmachung lässt sich mit einer Kurznachricht rückgängig machen. Beziehungen lassen sich einfach knüpfen, aber genauso einfach auflösen. Von der gekündigten Liebe per SMS zu erfahren, gehört heute zum Teenager-Schicksal. Jede noch so kurze Aussprache erübrigt sich. Dafür ist umgekehrt die Hemmschwelle bei den Short Messages tiefer, mit jemandem den ersten Kontakt überhaupt aufzunehmen. Die Kommunikation unter Schülerinnen und Schülern geschieht zu einem großen Teil via Handy. Und mit dem Argument „alle haben eins“ kriegen die 13-Jährigen von ihren Eltern das Smartphone geschenkt, entweder ein teures mit Prepaid-Karte oder ein vermeintlich billiges zum Nulltarif, dafür aber mit teurem Abo.

ILL.: „AM SMARTPHONE“, FOTO: LD:

Rysunek 1. Karta pracy nr 1 (<https://www.deutschunddeutlich.de/contentLD/GD/GSt86SMS-Stil.pdf>). [DW 20.03.2023]

4.3. Przebieg zajęć

Faza wstępna:

- Przedstawienie studentom tematu i celu zajęć.
- Wspólne oglądanie filmu z SMS-ami w języku niemieckim⁹.

Rysunek 2. Przykłady SMS-ów (<https://www.youtube.com/watch?v=1QRDbPcgEWk>) [DW 20.03.2023].

Działania z wykorzystaniem kart pracy:

- Poznanie krótkiej historii SMS-ów, tj. poprzednika esemesów – telegramu (karta pracy nr 1).
- Zapisywanie podanej wiadomości jako telegramu i SMS-a (karta pracy nr 1, ćw. 1).
- Omówienie ideogramów – dzielenie się studentów refleksjami i doświadczeniami na temat tego, co można przekazać za ich pomocą,

⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=1QRDbPcgEWk> [DW 20.03.2023]:

- np. :) – uśmiech: dobry nastrój nadawcy, sympatia w stosunku do odbiorcy, żartobliwa wypowiedź, maskowanie niewiedzy, unikanie odpowiedzi na kłopotliwe pytania (karta pracy nr 1, ćw. 2).
- Lektura tekstu „Wie wirkt sich SMS auf die Kommunikation aus?“. Utrwalanie słownictwa ogólnego, np. *etwas rückgängig machen, Beziehungen knüpfen, Beziehungen auflösen, die gekündigte Liebe, per SMS etwas erfahren, den ersten Kontakt aufnehmen, Die Kommunikation geschieht via Handy* (karta pracy nr 1).
 - Utrwalanie kolokacji, np. *wiadomość SMS, wysłać SMS-a, odebrać SMS-a, dostać SMS-a, esemesować, usunąć SMS-a* itd. (Karta pracy nr 2, punkt I).
 - Przypomnienie i poszerzenie słownictwa związanego z samym telefonem (Karta pracy nr 2, punkt II).
 - Powtarzanie akronimów, podawanie ich znaczeń w języku niemieckim, np. *btw – by the way, omg – oh my god, kp – kein Problem, ka – keine Ahnung, bb – bis bald* (Karta pracy nr 2, punkt III).
 - Przygotowanie krótkiej wiadomości do przedstawionej sytuacji (Karta pracy nr 2, punkt IV, ćw. 1, 3).
 - Powtarzanie struktur gramatycznych, np. zdań ze spójnikiem *weil* (Karta pracy nr 2, punkt IV, ćw. 2, 4).
 - Ćwiczenie tzw. zwrotności relacji nadawczo-odbiorczej w postaci odpowiedzi na otrzymaną informację; powtarzanie trybu rozkazującego (np. rozkaz, prośba) (Karta pracy nr 2, punkt IV, ćw. 5, 6).
 - Tłumaczenie wiadomości z języka polskiego na język niemiecki (Karta pracy nr 2, punkt IV, ćw. 1, 7).
 - Symulacja rozmowy (Karta pracy nr 2, punkt IV, ćw. 8).
 - Utrwalanie słownictwa związanego z korzystaniem z telefonu (Karta pracy nr 2, punkt IV, ćw. 9).

4.4. Podsumowanie

Kwestia precyzyjnego wyrażania myśli jest kluczowa dla komunikacji językowej (ESOKJ, 2001: 104), dlatego powyższy model zajęć pozwolił doskonalić kompetencję leksykalno-semantyczną oraz gramatyczną uczących się. Ćwiczenia polegały m.in. na przekształcaniu tekstu (np. krótkiego tekstu w telegram i wiadomość SMS), pisaniu SMS-ów korespondujących do wybranych sytuacji, przekształcaniu zdań na SMS-y, odpisywaniu na SMS-y czy tłumaczeniu z języka polskiego na niemiecki SMS-ów dotyczących sytuacji dnia codziennego. W celu oddania zachowań charakterystycznych dla odmiany mówionej języka zajęcia przygotowano w taki sposób, aby ćwiczone teksty

miały charakter dyskursywny¹⁰. Studenci tworzyli zatem dialogi SMS-owe oraz stosowali subtytuły sygnałów niewerbalnych (emotikony) i ideogramy, aby za ich pomocą wyrazić nastrój piszącego. Wszystkie odpowiedzi, propozycje, przykłady były odczytywane, poprawiane i omawiane na forum (w tym kontekście warto dodać, że pisanie wiadomości tekstowych można ćwiczyć na zajęciach lub wykonywać jako zadanie domowe, aby nastąpiła integracja wiedzy językowej i pozajęzykowej).

W podejściu działaniowym do uczenia się i nauczania języków obcych należy uwzględniać społeczny kontekst użycia języka. Dlatego aktywność lekcyjna skupiona była na działaniu, które łączy kształtowanie poszczególnych umiejętności językowych z osiąganiem wybranych celów pozalekcyjnych, co pozwoliło bardziej uwiarygodnić sens podjętej nauki w języku niemieckim (np. Gębał, 2019: 138) i uzmysłowić studentom, że nie uczą się rzeczy nieprzydatnych lub tylko teoretycznych.

Tematyka komunikacji pisemnej w języku obcym jest cały czas aktualnym obszarem badawczym. Spojrzenie na kwestię komunikowania się z perspektywy SMS-ów wnosi istotne uzupełnienie do glottodydaktyki. Przedstawiony model zajęć może stanowić źródło inspiracji dla nauczycieli do poszukiwania innych sposobów uatrakcyjniania zajęć z praktycznej nauki języka na studiach językowych w zmieniającej się rzeczywistości. Obecnie mobilne aplikacje typu WhatsApp, Messenger, Twitter są narzędziami, które także pozwalają komunikować się za pomocą wiadomości tekstowych. Warto więc umieć je pisać języku obcym z uwagi na ich rolę komunikacyjną i ze względu na przemiany w zakresie funkcjonowania tekstów we współczesnym świecie.

Praktyka pedagogiczna pokazuje, że treści nauczania należy dopasować do potrzeb i zainteresowań uczących się, koncentrując się w trakcie zajęć na tym, co jest im potrzebne i przydatne (Gajewska, Sowa, 2010: 250). Tworzenie i odbieranie wiadomości tekstowych jest zatem nie tylko pewnym sposobem rozwijania sprawności pisania i czytania, lecz także współczesną formą komunikacji dostosowaną do upodobań młodych ludzi.

¹⁰ Termin dyskurs rozumiany jest tutaj jako forma interakcji międzyludzkiej i zjawisko komunikacyjne obejmujące oprócz tekstu także składniki ekstralingwalne: nadawcę, odbiorcę (również wirtualnych), ich wiedzę o świecie, reprezentowane systemy wartości, intencje, cele uczestniczenia w komunikacji, zastosowane strategie działania, sposoby wykorzystania języka do osiągnięcia różnych celów interakcyjnych (Rypel, 2007: 24-25).

Bibliografia

- Bawej I. (2013), *O języku specjalistycznym w kontekście kulturowym na przykładzie błędnego użycia języka niemieckiego w liście motywacyjnym*. „Neofilolog”, nr 41/1, s. 37–50.
- Bednarek A. (2023), *SMS-y odeszły do lamusa? Dobrze sobie. Wysyłamy je na potęgę*. Online: <https://spidersweb.pl/2023/06/sms-popularnosc-orange-festiwal.html> [DW 26.01.2024].
- Bolanowski J. (2012), *Emotikony w języku młodzieży*, (w:) Michalewski K. (red.), *Język nowych mediów*. Łódź: Primum Verbum, s. 9–20.
- Data K. (2009), *Wpływ komunikacji sieciowej na współczesną polszczyznę*, (w:) Ulicka D. (red.), *Tekst (w) sieci. Tekst Język Gatunki*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, s. 131–138.
- Decke-Cornill H., Küster L. (2010), *Fremdsprachendidaktik*. Tübingen: Narr Verlag.
- Dürscheid C. (2023), *Hat das Schreiben von SMS und im Internet einen Einfluss auf das Schreiben in der Schule?* Online: <https://www.linguistik.uzh.ch/de/easyling/faq/durscheid-sms.html> [DW 26.01.2024].
- Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*, (2003). Warszawa: Wydawnictwo Centralnego Ośrodka Kształcenia Nauczycieli. Wydanie 1.
- Gajewska E., Sowa M. (2019), *Metodologia konstrukcji kursu języka obcego dla potrzeb zawodowych*. „Neofilolog”, nr 35, s. 243–253.
- Gębał P. E. (2019), *Dydaktyka języków obcych. Wprowadzenie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN SA.
- Greń Z. (2009), *Zabawy językowe w dyskusjach internetowych*, (w:) Ulicka D. (red.), *Tekst (w) sieci. Tekst Język Gatunki*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, s. 91–100.
- Herlinger H.J. (2007), *Interkulturelle Kommunikation*. Tübingen und Basel: A. Francke Verlag.
- Holly W. (2001), *Einführung in die Pragmalinguistik*. Kassel: Universität Gesamthochschule Kassel.
- Iwan P. (2009), *Internetowe materiały uzupełniające w nauczaniu języka niemieckiego – kryteria wyboru i oceny*. „Neofilolog”, nr 33, s. 205–215.
- Jachimowska K. (2019), *Kompetencja językowa i komunikacyjna dzieci z zaburzeniami słuchu w kontekście wzorca gatunkowego SMS-a*. „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza”, vol. 26 (46), nr 2, s. 61–74, Online: <https://core.ac.uk/download/pdf/322960273.pdf> [DW 27.01.2024].
- Kawka M. (2004), *Pakt autobiograficzny Phillipe’a Lejeune’a a internetowe blogi – narodziny gatunku*, (w:) Ostaszewska D. (red.), *Gatunki mowy i ich ewolucja*, t. 2, *Tekst a gatunek*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, s. 157–168.
- Knasmüller M. (2015), *Zur Beweiskraft von elektronischen Nachrichten (SMS, E-Mail, Facebook und WhatsApp)*. „Sachverständige“, Heft 4 S. 203-206. Online: <https://rdb.manz.at/document/rdb.tso.Llsachverstaendige20150405> [DW 26.01.2024].

- Król A. (2004), *Pisanie po niemiecku. Zasady, wzory, ćwiczenia to proste*. Warszawa: Wydawnictwo Eremis.
- Krzempek M. (2006), SMS jako genologiczne *signum temporis*. „Stylistyka, Styl i kultura”, t. 15, s. 371–376. Online: https://www.academia.edu/15626710/SMS_jako_genologiczne_signum_temporis.pdf. [DW 30.06.2023].
- Kuruc M. (2012), *Odmiana internetowa polszczyzny na przykładzie prywatnych listów e-mail*, (w:) Michalewski K. (red.), *Język nowych mediów*. Łódź: Pimum Verbum, s. 77–88.
- Malinowska E. (2004), *Napisz do mnie przez telefon – od epistoły do SMS-a*, (w:) Ostaszewska D. (red.), *Gatunki mowy i ich ewolucja, t. 2., Tekst a gatunek*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, s. 189–197.
- Rocławski B. (2009), *Postać graficzna i ortograficzna polskich tekstów w sieciach*, (w:) Ulicka D. (red.), *Tekst (w) sieci. Tekst Język Gatunki*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, s. 101–109.
- Rypel A. (2007), *Nauczanie komunikacyjne w kształceniu uczniowskich wypowiedzi pisemnych. Problemy. Badania eksperymentalne. Implikacje dydaktyczne*. Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.
- Spillmann H.O. (2000), *Einführung in die germanistische Linguistik*. Kassel: Universität Gesamthochschule Kassel.
- Szponar M. (2009), *Kompetencje komunikacyjne w komunikacji mediowanej komputerowo*, (w:) Ulicka D. (red.), *Tekst (w) sieci. Tekst Język Gatunki*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, s. 121–130.
- Witosz B. (2009), *Lingwistyczne koncepcje tekstu wobec wyzwań komunikacji wirtualnej*, (w:) Ulicka D. (red.), *Tekst (w) sieci. Tekst Język Gatunki*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, s. 15–26.
- Wojaczek E. (2020), *Emoticons und Smiles als eins der Mittel zum Ausdruck der Emotionen in der nonverbalen zwischenmenschlichen Kommunikation*. „Linguistische Treffen in Wrocław”, Vol. 18, s. 335–344. Online: [https://cejsh/icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight](https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight) [DW 26.01.2024].
- Zawadzka M. (2023), *Emotikony i emoji – czyli o wyrażaniu emocji w tekście*. Online: <https://wellwritten.pl/emotikony-i-emoji/> [DW 26.01.2024].

NETOGRAFIA

- <https://przedsiębiorcy.eu/do-młodych-klientow-pisz-sms-y/> [DW 26.01.2024]
- <https://serwersms.pl/media/aktualnosc/1820-znaczenie-sms-ow-w-komunikacji-polakow-raport-z-badania> [DW 26.01.2024]
- <https://weencrypt.pro/glossar/die-bedeutung-von-sms-nachrichten-in-der-heutigen-kommunikation/> veröffentlicht am 18.11.2023 [DW 26.01.2024]
- <https://www.deutschlandfunk.de/160-zeichen-alltag-100.html>, veröffentlicht am 24. Januar 2024 [DW 26.01.2024]
- <https://www.deutschunddeutsch.de/contentLD/GD/GSt86SMS-Stil.pdf> [DW 20.03.2023].
- <https://www.youtube.com/watch?v=1QRDbPcgEWk> [DW 20.03.2023]

ZALĄCZNIK

Karta pracy nr 2
SMS-Nachrichten

I. die SMS

die SMS-Nachricht

eine SMS (ver)schicken

eine SMS (ver)senden

eine SMS abrufen (bekommen, erhalten, kriegen)

simsen

SMS löschen

zurücksimsen

II. Wörter und Wendungen

abrufen meine Mailbox – odsłuchać swoją pocztę głosową

alles auf dem Handy haben – mieć wszystko w komórce

(alles) rücksetzen – cofnąć (wszystko)

Anruf entgegennehmen – odebrać telefon

App-Aktualisierung – aktualizacja aplikacji

auflegen – rozłączyć się

bei der Polizei anrufen – zadzwonić na policję

besetzt – zajęte

das Foto befindet sich auf dem Handy – zdjęcie jest w komórce

das Smartphone, -s

das Telefonat, -e – rozmowa telefoniczna

der Touchscreen, -s – ekran dotykowy

die Tastatur, -en – klawiatura telefonu

ein Chat bei WhatsApp – czat na WhatsApp-ie

der Empfang – zasięg

Er ist an seinem Mobiltelefon. – On jest/siedzi w/na swoim telefonie komórkowym.

gesendete Nachricht – wiadomość wysłana

Handyaktualisierung – aktualizacja komórki

Handy-Ladegerät – ładowarka do komórki

Ich habe keinen Empfang (auf dem Telefon). Nie mam zasięgu (w telefonie)

Ich habe schlechten Empfang (auf dem Telefon). Mam słaby zasięg (w telefonie)

im Telefonat etwas angeben – podać coś przez telefon

jdn anrufen – zadzwonić do kogoś

SIM-Karte einlegen – włożyć kartę SIM

mobiles Internet – Internet mobilny

Notnummer – numer alarmowy

Nummer hinzu – dodanie numeru

PIN gesperrt – PIN zablokowany

Profil auswählen – wybrać profil

Ruftonlautstärke – głośność

schnurloses Telefon – telefon bezprzewodowy
schwache Batterie – słaba bateria
Smartphone-App – aplikacja na smartfona
Telefon-Headset – zestaw słuchawkowy
Telefon mit Abo (Telefon mit einem Vertrag) – telefon na abonament
Telefon mit Prepaid-Karte (pre-paid-Handy) – telefon na kartę
verpasster Anruf – nieodebrane połączenie
zurückrufen – oddzwonić

III. Entziffern Sie die angegebenen Kürzel.

<i>btw</i>	
<i>gl</i>	
<i>HDL</i>	
<i>ka</i>	
<i>kp</i>	
<i>IG</i>	
<i>msg</i>	
<i>n8</i>	
<i>omg</i>	
<i>no</i>	
<i>sry</i>	
<i>ty</i>	
<i>y?</i>	
<i>yaw, yw</i>	

Geben Sie die Gründe an, aus denen Sie sich verspäten oder nicht verspäten können.

IV. Übungen¹¹

1. Schreiben Sie eine Nachricht zur dargestellten Situation. Bitte verwenden Sie in der Nachricht Akronyme bzw. Emojis.

Musisz wyjść w pilnej sprawie, a nikogo nie ma w domu. Napisz po niemiecku krótką informację, gdzie jesteś, co robisz, o której wracasz.

2. Geben Sie die Gründe an, aus denen Sie sich verspäten oder nicht verspäten können.

Ich verspäte mich, weil

Ich komme nicht, weil

¹¹ Wybrane ćwiczenia pochodzą z podręcznika Agnieszki Król *Pisanie po niemiecku. Zasady, wzory, ćwiczenia to proste* (2004). Zostały one zmodyfikowane przez Autorkę i dostosowane dla studentów LS AN (polecenia zostały przetłumaczone z języka polskiego na język niemiecki, dodano własne ćw. nr 5, 6, w ćw. 7 dopisano dodatkowe przykłady).

3. Andreas eilt sehr. Helfen Sie ihm, eine möglichst kurze Mitteilung zu schreiben. Bitte verwenden Sie Abkürzungen und/oder Emoticons.

Hallo! Ich komme am 14.04. nach Salzburg mit dem Zug aus Köln. Die fahrtplanmäßige Abfahrtszeit – 20 Uhr und die fahrtplanmäßige Ankunftszeit – 23.00 Uhr. Bis bald. Andreas.

4. Formen Sie die folgenden Sätze so um, dass sie als SMS gesendet werden können.

- *Ich komme nicht, weil ich meinen Ausweis verloren habe.*
- *Ich fahre nicht, weil mein Auto kaputt ist.*
- *Ich verspäte mich, weil mir mein Auto gestohlen wurde.*
- *Ich fliege nicht, weil es sehr schlechtes Wetter gibt.*
- *Der Zug verspätet sich, weil es einen Unfall gab.*
- *Ich kann nicht kommen, weil ich arbeiten muss.*
- *Ich kann nicht nach Wien fahren, weil ich am Montag ein wichtiges Examen habe.*

5. Angenommen, Sie haben eine SMS mit folgendem Inhalt erhalten. Wie würden Sie darauf reagieren?

Komme später – Wetter schlecht. Andreas

6. Angenommen, Sie haben eine SMS mit folgendem Inhalt erhalten. Wie würden Sie auf die Nachricht antworten?

Komme nicht, ruf mich nie wieder an!

7. Senden Sie eine SMS mit einer Nachricht über Ihre Ankunft.

- *Pociąg z Bonn do Warszawy przyjedzie z 30-minutowym opóźnieniem.*
- *Czekam na dworcu na peronie 4.*
- *Lot odwołany z powodu złej pogody.*
- *Czekam na lotnisku przy okienku nr 20.*
- *Przyjedź na lotnisko o godzinie 9.00.*
- *Samochód mi się zepsuł, spóźnię się.*
- *Lot odwołany – zamieć.*
- *Spóźnię się, ponieważ jest ogromny korek.*
- *Nie przyjadę – oberwanie chmury.*

8. Vervollständigen Sie den folgenden SMS-Dialog.

- *ins Kino gehen*

- *wann?*

-

- *keine Zeit*

-

- *Agatas Namenstag*

-

- *schade*

-

-

9. Deine Bekannte aus Deutschland ist schon im fortgeschrittenen Alter. Sie hat sich ein modernes Mobiltelefon gekauft. Schreiben Sie ihr auf eine Karte, welche Schritte sie ausführen muss, um Anrufe entgegenzunehmen, zu telefonieren, SMS zu senden und zu empfangen.

Received: 3.12.2023

Revised: 2.04.2024